

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Sancti Gregorii Papæ Primi Cognomento Magni Opera

In Tres Tomos Distributa. Ex quamplurimis MSS. Codicibus emendata ;
Additæ Sunt Quædam Notæ in Dialogos & Epistolas ejusdem S. Gregorii

Gregor <I., Papst>

Lutetia Parisiorum, 1675

Super Primam Epistolam B. Joannis Apostoli.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-75090](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-75090)

INCIPIUNT CAPITVLA
DE PRIMA EPISTOLA BEATI

Joannis Apostoli.

- 1 Si dixerimus quia peccatum non habemus.
- 2 Advocatum habemus apud Patrem.
- 3 Qui dicit se nosse Deum, & mandata eius non custodit.
- 4 Nolite diligere mundum.
- 5 Nunc Antichristi multi facti sunt.
- 6 Verbo eius docet vos de omnibus.
- 7 Similes ei erimus.
- 8 Si cor nostrum non reprehenderit nos.
- 9 Deum nemo vidit unquam.
- 10 Qui non diligit fratrem suum, quem videt.
- 11 Qui diligit Deum, diligit & fratrem suum.
- 12 Est peccatum ad mortem.

INCIPIIT EXPOSITIO
SUPER PRIMAM EPISTOLAM

B. Joannis Apostoli.

CAPUT I.

1. Ioh. 1. c. *Si dixerimus quia peccatum non habemus, &c.*

In hac vita nemo potest esse absque peccato.

In exp. B. 1ob. 1. 18. c. 9. 1ac. 3. 7. sal. 141.

Sap. 9.

HOMINES iusti quamvis in hac vita ex magna iustitiae claritate resplendant, nequaquam tamen ad purum sordibus peccatorum carent, Joanne Apostolo attestante, qui dicit: *Si dixerimus, quia peccatum non habemus, ipsi nos seducimus, & veritas in nobis non est.* Affirmat id quoque Jacobus qui astruit, dicens: *In multis enim offendimus omnes.* Propheta enim deprecatur dicens: *Non intres in iudicium cum servo tuo, quia non iustificabitur in conspectu tuo omnis vivens.* Homines enim iusti quamdiu in hac carne corruptibili mortaliter vivunt, iusti quidem esse possunt, sed contagio culpae omnino carere non possunt: *Quia corpus, quod corrumpitur, aggravat animam: & deprimet terrena in habitatio sensum multa cogitantem.*

CAPUT II.

1. Ioh. 2. *Advocatum habemus apud Patrem, Iesum Christum iustum, &c.*

Ve perfectorum laetitia, & virtutes imitemur.

Hom. 30. in Ez. ech.

1. Ioh. 2.

Necessum est, ut nos qui parvuli adhuc sumus, perfectorum semper & virtutes, & lacrymas ante nostrae mentis oculos ponamus. Imitemur quae in illis aspicimus, ut dum ceperimus per incrementa crescere, possimus ab illo districto examine mala, quae fecimus, velare. In assiduis enim fletibus, in quotidiana nostra poenitentia habemus sacerdotem in caelis, qui interpellat pro nobis, de quo etiam per Joannem dicitur: *Si quis peccaverit, advocatum habemus apud Patrem Iesum Christum iustum: & ipse est propitiatio pro peccatis nostris.* Ecce exultat ani-

Amus cum advocati nostri potentiam audimus, sed exultationem nostram iterum remordet timor: quia ipse, qui nobis advocatus est, dicitur iustus. Nos enim iustitiae causas habemus, iustus vero advocatus injustas causas nullo modo suscipit, nec verba dare pro injustitia consentit. Quid igitur agimus, charissimi fratres mei? Sed ecce occurrit animo quid agamus; mala quae fecimus, & defleamus, & accusemus. Scriptum est: *Iustus in principio accusator est sui.* Quilibet etenim peccator conversus in fletibus, iam esse iustus inchoat, cum ceperit accusare quod fecit. Cur enim iustus non sit, qui contra suam injustitiam iam per lacrymas saevit? Iustus igitur advocatus noster iustos nos defendet in iudicio, quia nosmetipsos, & cognoscimus, & accusamus injustos. Non ergo in fletibus, non in nostris actibus, sed in advocati nostri allegatione confidamus.

CAPUT III.

Qui dicit se nosse Deum, & mandata eius non custodit, mendax est.

Vera fides est, quae in hoc, quod verbis dicit, moribus non contradicit. Hinc est quod quibusdam falsis fidelibus Paulus ait: *Quia confitentur se nosse Deum, factis autem negant.* Hinc Joannes ait: *Qui dicit se nosse Deum, & mandata eius non custodit, mendax est.* Quod cum ita sit, fidei nostrae veritatem in vitae nostrae consideratione debeamus agnoscere. Tunc enim veraciter fideles sumus, si quod verbis promittimus, operibus complemus. In die quippe baptismatis, omnibus nos antiqui hostis operibus, & omnibus pompis abrenunciare promissimus. Itaque unusquisque vestrum ad considerationem suam mentis oculos reducat, & si servat post baptismum, quod ante baptismum spondit, certus iam quia fidelis est, gaudeat. Sed ecce quod promisit, minimè servavit; sed ad exercenda prava opera, ad concupiscendas mundi pompas dilapsus est: videamus si iam scit plangere quod erravit. Apud misericordem namque iudicem, nec ille fallax habebitur, qui ad veritatem revertitur, etiam postquam mentitur: quia omnipotens Deus libenter nostram poenitentiam suscipit, ipse suo iudicio hoc, quod erravimus, abscondit.

CAPUT IV.

Nolite diligere mundum.

Esse sine delectatione anima nunquam potest: Simul se nam aut infimis delectatur, aut summis. Et quanto altiori studio exercetur ad summa, tanto majori studio torpescit ad infima: quantoque acriori cura inardescit ad infima, tanto corpore damnablem frigiditatem à summis: utraque enim simul, & aequaliter amari non possunt. Unde Joannes Apostolus sciens inter spinas amorum secularium, supernae charitatis messem germinare non posse, priusquam aeterni amoris semina proferat de cordibus audientium, sancta verbi manu, secularium amorum spinas eradicat, dicens: *Nolite diligere mundum, neque ea, quae in mundo sunt.* Qui mox rationem subdidit, quare? *Quia si quis diligit mundum, non est charitas Patris in eo.* Ac si aperte dicat: Utrique se amores in uno corde non capiunt, nec in eo seges supernae charitatis pullulat, in quo illam spinam infimae delectationis necant. Qui eandem rationem protinus subdit, & ipsas ex hac infima delectatione nascentes enumerat punctiones, dicens: *Quia omne, quod in mundo est, concupiscentia carnis est, & concupiscentia*

cupiscentia oculorum, & superbia vita. Ideo enim A habere aliquid omnes, & ultra quam necesse est, concupiscunt, ut habendo superbiant, & quia hoc alius non habet, se in cogitationibus extollant. Qui igitur terrenarum rerum amore vincitur, in Deo nullatenus delectatur. *Nemo enim potest duobus dominis servire:* quia non valet simul transitoria & aeterna diligere. Si enim aeternitatem diligimus, cuncta temporalia in usu, non in effectu possidemus.

CAPUT V.

Nunc Antichristi multi facti sunt.

1. Ioan. 2. c.

De membris Antichristi. **S**urgente Antichristo, iniquorum capite, in sanctae Ecclesiae persecutione, multi qui nunc ore sunt pij, & corde sunt impij, publicatam malitiam, corrumpunt; & fidem, quam specietenus tenuerant, perdent. Nemo autem idcirco se à tali occasu extraneum credat, quia ad illius tentationis procellam se pervenire non existimat. O quanti tentationis illius tempora non viderunt, & tamen in ejus tentationis procella versantur! Cain tempus Antichristi non vidit, & tamen membrum Antichristi per meritum fuit. Judas sevitiam persecutionis illius ignoravit, & tamen viribus crudelitatis ejus, avaritia luadente, succubuit. Simon divinus longè ab Antichristi temporibus extitit, & tamen ejus se superbi miraculorum potentiam perversè appetendo conjunxit. Sic inquam corpus suo capiti, sic membris membra junguntur; & cum in cognitione se nesciunt, ei tamen prava actione copulantur. Unde fit, ut in suis operatoribus ipse iniquorum auctor, Antichristus jam appareat, qui necdum venit. Hinc Joannes ait: *Filii mei, novissima hora est, & sicut audistis quia Antichristus venit: nunc Antichristi multi facti sunt, unde scimus, quia novissima hora est.* Nunc quippe Antichristi multi facti sunt: quoniam omnes iniqui jam ejus membra sunt, quae scilicet perversè edita, caput suum malè vivendo praevenierunt. Inter hac necesse est, ut unusquisque nostrum ad cordis sui secretum redeat, & actionis suae damna pertimescat, ne meritis exigentibus per districtam justitiam judiciorum Dei in talium hominum numerum currat.

CAPUT VI.

Vnctio ejus docet vos de omnibus.

1. Ioan. 2. d.

De aedificatione gratia Spiritus sancti. **N**isi Spiritus sanctus cordi adsit audientis, otiosus est sermo Doctores. Nemo ergo docenti homini tribuat quod ex ore docentes intelligit: quia nisi sit intus qui doceat, lingua doctores exterius in vanum laborat. Ecce unam loquentis vocem omnes pariter auditis, nec tamen pariter sensum audite vocis percipitis. Cum ergo non sit vox dispar, cur in cordibus vestris dispar est vocis intelligentia, nisi quia per hoc quod vox loquentis communiter admonet, est Magister interior, qui de vocis intelligentia quosdam specialiter docet? De hac igitur unctioe sancti Spiritus per Joannem dicitur: *Sicut vnctio ejus docet vos de omnibus.* Per vocem ergo non instruitur, quando mens per Spiritum sanctum non ungitur. Libet oculos fidei in virtute opificis hujus attollere, sparsimque patres testamenti novi ac veteris considerare. Ecce apertis eisdem oculis fidei David, Amos, Daniele, Petrum, Paulum, Mattheum intueor, & sanctus iste Spiritus, qualis sit artifex considerare volo, sed in ipsa mea consideratione deficio. Implet namque cytharedum puerum, & Psalmistam facit. Implet pastorem armentarium lycomoros vellicantem, & Prophetam facit. Implet abstinentem puerum, & Judicem senum factum. S. Greg. Tom. III.

CAPUT VII.

Similes ei erimus.

1. Ioan. 3. d.

Sancti omnes ut ad sanctitatis virtutem surgere valeant, ad similitudinem Mediatoris Dei & hominum Jesu Christi tendunt. Sancti etenim non essent, si hujus hominis similitudinem non haberent. Intantum verò quisque sanctus ad similitudinem hujus hominis ducitur, in quantum vitam sui Redemptoris imitatur. Post hanc autem similitudinem, quae nunc moribus tenetur, quandoque ad similitudinem gloriae pervenietur. Hinc etenim Joannes dicit: *Charissimi, nunc filij Dei sumus, & nondum apparuit quid erimus. Scimus quoniam cum apparuerit, similes ei erimus.* Qui mox unde hoc fieri valeat, adjungit, dicens: *Quoniam videbimus eum sicuti est.* Esse etenim Dei, est aeternum hunc atque incommutabilem permanere. Nam omne quod mutatur, definit esse quod fuit, & incipit esse quod non fuit. Dei verò esse, est dissimiliter nunquam esse. Unde ad Moysen dicitur: *Ego sum qui sum: & dicces filiis Israel: Qui est, misit me ad vos.* Jacobus quoque ait: *Apud quem non est transmutatio, nec vicissitudinis obumbratio.* Itaque per Joannem dicitur: *Similes ei erimus, quoniam videbimus eum sicuti est:* quia per hoc, quod aspiciamus, ejus essentiam naturae, à mutabilitate nostra liberati, figimur in aeternitatem. Immutabimur quippe in ipso, quem videbimus: quia morte carebimus, videndo vitam: mutabilitatem nostram transcendemus videndo immutabilitatem: corruptione nulla tenebimur, videndo incorruptionem. Erit autem tunc similitudo hominis etiam in corporibus nostris. Hinc enim per Paulum dicitur: *Nostri conversatio in caelis est: unde etiam expectamus Salvatorem Dominum nostrum Jesum Christum: qui reformabit corpus humilitatis nostrae, & configuratum corpori claritatis suae.* Erunt ergo tunc electorum corpora claritati Dominici corporis configurata. Quae etsi aequalitatem gloriae ejus non habent per naturam, similitudinem tamen configurationis ejus habent per gratiam: quia utique similitudo vitae ejus nunc in moribus trahitur electorum, & in resurrectione sequetur similitudo aeternitatis in mente: quoniam videbimus eum sicuti est. Ad hoc quippe sancti omnes ad illa gaudia aeterna pervenient, ut esse Deo similes possint: & tamen scriptum est: *Domine, quis similis tibi?* Et iterum: *Aut quis similis erit Deo inter filios Dei?* Unde ergo similes, & unde non similes? Nisi quia & similes erunt ad imaginem, & tamen non erunt similes ad aequalitatem. Aspiciendo quippe aeternitatem Dei, fit eis ut aeterni sint: & dum visionis ejus donum percipiunt, ex perceptione beatitudinis imitantur quod vident. Et similes ergo sunt, quia perbeati fiunt: & tamen Creatori similes non sunt, quia creatura sunt. Et habent itaque quandam Dei similitudinem, quia non habent finem, & tamen incircumscripti aequalitatem non habent, quia circumscriptionem habent.

CAPUT VIII

Si cor nostrum reprehenderit nos.

1. Ioan. 3. d

De differētia quam in oratione patitur mala conscientia.
In exp. B. Iob. l. 10. c. 21. procul à princ.

1. Ioan. 3.

Prov. 28.

1. Ioan. 3.

Sciendum est quoddam quisquis à præceptis Dominici discordat opere, quoties ea audit, à corde suo reprehenditur atque confunditur: quia id, quod non fecerit, memoratur. Nam in quo se errasse considerat, ipsa se latenter conscientia accusat. Mens etiam ad spei fiduciam protinus frangitur, si intenta precibus, necdum devictæ culpæ memoria mordeatur. Diffidit namque accipere se posse quod appetit, quæ profectò reminiscitur nolle se adhuc facere, quod divinitus audivit. Hinc per Joannem dicitur: **B** Si cor nostrum non reprehenderit nos, fiduciam habemus ad Deum: & quidquid petierimus ab eo, accipiemus. Hinc Salomon ait: *Qui avertit aurem suam ne audiat legem, oratio ejus erit execrabilis.* Cor quippe nos in petitione reprehendit, cum resistere se præceptis ejus quem postulat, meminit: & oratio fit execrabilis, cum à censura avertitur legis: quia dignum profectò est, ut ab ejus beneficiis sit quisque extraneus, cujus nimirum jussionibus non vult esse subiectus. Qua in re hoc est salubre remedium, ut cum se mens ex memoria culpæ reprehendit, hoc prius in oratione defleat, quod erravit: quatenus erroris macula cum fletibus tergitur, in petitione sua cordis facies ab Auctore munda videatur: & tunc, sicut Joannes dicit: *Fiduciam habentes ad Deum, quidquid petierimus ab eo, accipiemus.* Si enim id, quod præcepit, facimus, id quod petimus obtinebimus. Tunc quippe juxta Joannis vocem cor fiduciam in oratione accipit, cum sibi vitæ pravitas nulla contradicit. Valde namque apud Dominum utraque hæc sibi necessariò congruunt, ut & oratione operatio, & operatione fulciatur oratio.

CAPUT IX.

Deum nemo vidit unquam.

1. Ioan. 4. c

Qualiter in hac vita Deus videri ab hominibus possit, vel salva facta est anima mea. Vidit Moyses Dominum, de quo scriptum est: *Loquebatur Dominus ad Moysen facie ad faciem, sicut loqui solet homo ad amicum suum.* Ecce testamenti veteris Patres Deum se vidisse testati sunt, & tamen Joannes ait: *Deum nemo vidit unquam.* Quid est hoc, nisi quoddam patenter datur intelligi: quia quamdiu hic mortaliter vivitur, videri per quasdam imagines Deus potest, sed per ipsam naturæ suæ speciem non potest, ut anima gratiâ Spiritus afflata per figuras quasdam Deum videat, sed ad ipsam vim ejus essentiæ non pertingat. Hinc est enim quoddam Jacob, qui Deum se vidisse testatur, hunc non nisi in Angelo vidit. Hinc est quoddam Moyses, qui cum Deo facie ad faciem loquebatur, sicut homo loqui solet cum amico suo, ei inter ipsa verba suæ locutionis dicit: *Si inveni gratiam in conspectu tuo, ostende mihi te metipsum manifestè, ut videam te.* Certè enim, si Deus non erat, cum quo loquebatur, Ostende mihi Deum, diceret, & non, Ostende te metipsum. Si autem & Deus erat, cum quo facie ad faciem loquebatur, cur se petebat videre quem videbat? Sed ex hac ejus petitione colligitur, quia cum stricte per incircumscriptæ naturæ suæ claritatem cernere, quem jam cæperat per quasdam imagines videre: ut sic superna essentia mentis ejus oculis adesset, quatenus ad æternitatis

Ibidem.

Cum testamenti veteris Patres intueor, multos horum, teste ipsa sacræ elocutionis historia, Deum vidisse cognosco. Vidit quippe Jacob Dominum, qui ait: *Vidi Dominum facie ad faciem, & salva facta est anima mea.* Vidit Moyses Dominum, de quo scriptum est: *Loquebatur Dominus ad Moysen facie ad faciem, sicut loqui solet homo ad amicum suum.* Ecce testamenti veteris Patres Deum se vidisse testati sunt, & tamen Joannes ait: *Deum nemo vidit unquam.* Quid est hoc, nisi quoddam patenter datur intelligi: quia quamdiu hic mortaliter vivitur, videri per quasdam imagines Deus potest, sed per ipsam naturæ suæ speciem non potest, ut anima gratiâ Spiritus afflata per figuras quasdam Deum videat, sed ad ipsam vim ejus essentiæ non pertingat. Hinc est enim quoddam Jacob, qui Deum se vidisse testatur, hunc non nisi in Angelo vidit. Hinc est quoddam Moyses, qui cum Deo facie ad faciem loquebatur, sicut homo loqui solet cum amico suo, ei inter ipsa verba suæ locutionis dicit: *Si inveni gratiam in conspectu tuo, ostende mihi te metipsum manifestè, ut videam te.* Certè enim, si Deus non erat, cum quo loquebatur, Ostende mihi Deum, diceret, & non, Ostende te metipsum. Si autem & Deus erat, cum quo facie ad faciem loquebatur, cur se petebat videre quem videbat? Sed ex hac ejus petitione colligitur, quia cum stricte per incircumscriptæ naturæ suæ claritatem cernere, quem jam cæperat per quasdam imagines videre: ut sic superna essentia mentis ejus oculis adesset, quatenus ad æternitatis

A visionem nulla imago creata corporaliter interesset. Et viderunt ergo Patres veteris testamenti Dominum, & tamen juxta Joannis vocem Deum nemo vidit unquam: quia in hac mortali carne consistentibus, & videri potuit per quasdam circumscripitas imagines, & videri non potuit per incircumscriptum lumen æternitatis. Sin verò à quibusdam potest in hac adhuc corruptibili carne viventibus, sed tamen inæstimabili virtute crescentibus, quodam contemplationis acumine, æterna Dei claritas videri, hoc quoque à beati Joannis sententia non abhorret, qui ait: *Deum nemo vidit unquam:* quoniam quisquis sapientiam, quæ Deus est, videt, huic vitæ funditus moritur, ne jam ejus amore teneatur. Nullus quippe cum videt, qui adhuc carnaliter vivit, quia nemo potest amplecti Deum simul & sæculum. Qui enim Deum videt, eo ipso moritur, quod vel intentione cordis, vel affectu operis, ab hujus vitæ delectationibus, tota mente separatur. Unde ad eundem quoque Moysen dicitur: *Non enim videbit me homo, & vivet.* Ac si apertè diceretur: Nullus unquam Deum videt spiritualiter, & mundo vivit carnaliter.

CAPUT X.

Qui non diligit fratrem suum, quem videt, quomodo diliget Deum, &c.

Deum, quem non videt, quomodo potest diligere? Duo sunt præcepta charitatis, Dei amor, & proximi: per amorem Dei, amor proximi gignitur: & per amorem proximi, amor Dei nutritur. Nam qui Deum amare negligit, profectò diligere proximum nescit. Et tunc plenius in Dei dilectione proficimus, si in ejusdem dilectionis gremio prius proximi charitate lætamur. Quia enim amor Dei amorem proximi generat, dicitur per legem Dominus: *Diliges proximum, præmisi dicens: Diliges Dominum Deum tuum:* ut scilicet in terra pectoris nostri, prius amoris sui radicem figeret, quatenus per ramos postmodum dilectio fraterna germinaret. Et rursum, quia amor Dei ex proximi amore calefcit, testatur Joannes, qui increpat, dicens: *Qui non diligit fratrem suum, quem videt: Deum, quem non videt, quomodo potest diligere?* Quæ tamen divina dilectio per timorem nascitur, sed in affectum crescendo permutatur.

CAPUT XI.

Qui diligit Deum, diligit & fratrem suum.

Charitas ad cuncta virtutum facta dilatatur, & quæ à duobus quidem præceptis incipit, sed se ad innumera extendit. Hujus namque charitatis initium dilectio Dei est, ac dilectio proximi: de qua dilectione Joannes dicit: *Et hoc mandatum habemus à Deo, ut qui diligit Deum, diligit & fratrem suum:* sed Dei dilectio per tria distinguitur. Quia ex toto corde, ex tota anima, & ex tota fortitudine diligitur. Quia in re norandum est, quod divinus sermo, cum Deum diligi præcipit, non solum narrat ex quo, sed etiam informat ex quanto, cum subjungit, *ex toto:* ut videlicet qui perfectè Deo placere desiderat, sibi de se nihil relinquat. Proximi autem dilectio ad duo præcepta derivatur, cum & per quandam justum dicitur: *Quod ab alio tibi odis fieri, vide ne tu alteri facias.* Et per semetipsum ipsam Veritas dicit: *Que vultis, ut faciant vobis homines, ita & vos facite illis:* quibus duobus, scilicet utriusque testamenti mandatis, per unum malitia compefcitur, per aliud benignitas præroga-

tur: ut malum, quod pati non vult, quisque non faciens, cesset à nocendi opere. Et rursus, bonum, quod sibi fieri appetit, impendens, erga utilitatem proximi se exerceat ex benignitate. Sed hæc nimium duo dum sollicita intentione cogitantur, cor ad innumera virtutum ministeria tenditur; ne vel ad inferenda, quæ non debet, desiderii inquieta mens ferveat, vel erga exhibenda quæ debet, otio resoluta torpescat. Nam cum cavet alteri facere, quod nequaquam vult ab altero ipsa tolerare, sollicita se intentione circumspicit, ne superbia elevet, & usque ad despectum proximi, animum dejiciens exalteret; ne ambitio cogitationem laniet, cumque hæc ad aliena appetenda dilatat, angustet: ne cor luxuria polluat; & subjectum desiderii per illicita corumpat: ne ira exasperet, & usque ad proferendam contumeliam inflammet: ne invidia mordeat, & alienis felicitatibus amula, sua se face consumat, ne immoderate linguam loquacitas pertrahat, eamque usque ad lasciviam obtreactionis extendat: ne odium malitia excitet, & os usque ad jaculam maledictionis irriter. Et rursus, cum cogitat, ut ea alteri faciat, quæ ipsa sibi fieri ex altero expectat, pensat nimirum ut malis bona, ut bonis meliora respondeat: ut erga procaces, mansuetudinem longanimitatis exhibeat: ut malitia peste languentibus gratiam benignitatis impendat: ut discordes pace uniat: ut concordem ad concupiscentiam veræ pacis accingat: ut indigentibus necessaria tribuat, ut errantibus viam rectitudinis ostendat: ut afflictos verbo & compassione mulceat: ut accensos in huius mundi desiderii increpatione restringat: ut minas potentium ratiocinatione mitiget, ut oppressorum angustias quanta prævaleat ope, levet, ut foris resistentibus opponat patientiam, ut intus superbientibus exhibeat cum patientia disciplinam, ut erga errata subditorum, sic mansuetudo zelum temperet, quatenus à justitiæ studio non enerveret, sic ad ultionem zelus ferveat, ne tamen pietatis limitem fervendo transgredatur: ut ingratos beneficiis ad amorem Dei provocet, ut gratos quosque ministris in amore servet, ut proximorum mala cum corrigere non valet, taceat: & cum corrigi loquendo possunt, silentium consensum esse pertimescat: ut sic ea, quæ tacet, toleret, ne tamen in animo virus doloris occultet: ut si malevolis munus benignitatis exhibeat, ne cum per gratiam à jure rectitudinis excedat: ut cuncta proximis, quæ prævalet, impendat, sed hæc impendendo non timeat: ut sic in bonis, quæ exhibet, timoris præcipitium paveat, ne tamen à boni exercitio torpescat: ut sic quæ possidet, tribuat: quatenus quanta sit largitas remunerantis attendat, ne cum tetra largitas, suam plusquam necesse est inopiam cogitet, & in oblatione muneris, hilaritatis lumen tristitia obscuret. Charitas igitur si mentem plenè ceperit, hæc ad innumera opera multiformiter accendit. Est itaque in dilectione Dei necessitudo tenenda fides, & vita: in dilectione verò proximi debet summopere patientia & benignitas custodiri. Est enim in dilectione Dei necessaria fides, & vita, quia videlicet scriptum est: *Fides sine operibus mortua est*: probatio ergo dilectionis exhibitio est operis. Hinc Joannes in epistola sua dicit: *Qui dicit, quia diligo Deum, & mandata ejus non custodit, mendax est*. Verè enim diligimus, si ad mandata ejus nos à nostris voluptatibus coarctamus. Nam qui adhuc per illicita desideria desinit, profectò Deum non amat, quia ei in sua voluptate contradicit. Est autem in dilectione proximi nobis patientia & benignitas conservanda: quia de eadem dilectione scriptum est: *Charitas patiens est, benigna est*: patiens scilicet, vel illata à proximis mala æquanimiter portet: benigna autem, ut sua bona proximis desiderabiliter impendat.

S. Greg. Tom. III.

CAPUT XII.

Est peccatum ad mortem.

1. Ioan. 5. d

Peccatum illud usque ad inferos ducit, quod ante finem vitæ præsentis per correptionem & penitentiam non emendatur: de quo videlicet peccato per Joannem dicitur: *Est peccatum ad mortem, non pro illo dico, ut roget quis*. Peccatum namque ad mortem, est peccatum usque ad mortem: quia scilicet peccatum, quod hic non corrigitur, ejus venia frustra postulatur. Hoc autem inter peccatum & delictum distat, quod peccatum est mala facere; delictum verò bona derelinquere: quæ summopere sunt tenenda. Vel certè peccatum est in opere, delictum in cogitatione.

De impenitentia. 1ª expof. B. Tob. 1. 16. c. 28. in pr. Hom. 21. in Ezech. procul a pr.

Finis Exposit. super Epist. I. B. Ioannis.

INCIPIUNT CAPITVLA DE EPISTOLA III. BEATI

Ioannis Apostoli.

- 1. Nos ergo debemus suscipere ejusmodi.
- 2. Diotrepthes non recipit nos.

INCIPIIT EXPOSITIO SUPER EPISTOLAM III. B.

Ioannis Apostoli.

CAPUT I.

Nos ergo suscipere debemus ejusmodi, ut cooperatores simus veritatis.

De sustentandis pauperibus. Hom. 20. in Evang. longè ante med.

SECULARES viri intra sanctam Ecclesiam quamvis spiritualium virtutum dona non habent, dum tamen sanctos viros donis spiritualibus plenos sua largitate sustentat, in spiritualibus eorum donis cooperatores fiunt. Hoc ante Dei oculos exhibentes, quod adjuvant. Hinc est enim quòd de quibusdam peregrinantibus fratribus, Gaio per Joannem dicitur: *Pro nomine enim Christi profecti sunt, nihil accipientes à gentilibus*. Nos ergo debemus suscipere ejusmodi, ut cooperatores simus veritatis. Qui enim spiritualia dona habentibus, temporalia subsidia tribuit, in ipsis donis spiritualibus cooperatores existit. Nam cum pauci sunt, qui spiritualia dona percipiunt, & multi qui rebus temporalibus abundant, per hoc se divites pauperum virtutibus inferunt, quo eisdem sanctis pauperibus de suis divitiis solatiuntur.

3. Ioan. 16.

CAPUT II.

Diotrepthes non recipit nos.

3. Ioan. 1. d

Magna indiget inquisitione, cum recti viam operis tenemus, utrum semper debeamus ad derogantium verba despiciere, an certè aliquando compescere. De qua re sciendum est, quia linguas detrahentium, sicut nostro studio non debemus excitare, ne ipsi pereant; ita per suam malitiam excitatas debemus æquanimiter tolerare, ut nobis meritum crescat. Aliquando etiam compescere, ne dum de nobis mala disseminant, eo rum qui audire

Qualiter contra linguas detrahentium preparari debeamus. Hom. 9. in Ezech. circa med.

Zzz ij

Hom. 22. in Ezech. 10. Hom. 30. in Evang. sub init. Luc. 2. 1. Ioan. 2.

1. Cor. 13.